Szerkesztőség és kiadó hivatal
Pac. SIMONFFY-ház a városház[illegible] szemben

HIRDETMÉNYEK,
előfizetési pénzek és a kiadás körüli panaszok valamint a lap szellemi részét illető minden közlemények ide intézendők

Bérmentetlen levelek csak ismert kezektől fogadtatnak el.

DEBRECZENI ELLENŐR.

POLITIKAI, TARSADALMI és KÖZGAZDASÁGI LAP.
A SZABADELVŰ PÁRT KÖZLÖNYE.
Megjelen naponként, a vasárnap és péntek kivételével.

Előfizetési ár:
Helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve:
Egész évre . . . . . 10 frt — kr
Félévre . . . . . 5 frt —
Negyedévre . . . . . 2 frt 50
Egy hóra . . . . . 1 frt —

Hirdetési díj:
Ot-hasábospetitsor egyszeri beigtatásáért 5 kr
Bélyegdij minden hirdetésért külön 30 kr
Nyilttér 4 hasábos petitsorért 20 kr.

XII. évfolyam. 1885. Debreczen. Kedd november 24. 228. szám

Az öt éves mandatum.

Az országgyülés nevezetes és nagyfontosságu mozzanattal vette kezdetét szombaton. Tisza Kálmán miniszterelnök számos nagyfontosságu törvényjavaslatot nyujtott be. Ezek között kétségtelenül a legjelentékenyebb az, mely a képviselői mandatum meghosszabbitásáról szól. —

E törvényjavaslatot évek előtt a kormánypárton kivül az ellenzék sürgette legjobban, jól tudva azt, hogy az uj törvény egy rég érzett baj megszüntetésére szolgál.

Hogy a rövid parlamentek mellett a választási izgalmak és költekezések sokkal többször ismétlődnek, mint azt akár a választók, akár a választandók érdeke kivánja: azon tény iránt már rég tisztában van magával a közvélemény. Mutatja azt, hogy e javaslat ott szerepelt a régi Deák-párt, ott a későbbi conservativek programmjában, mi több ott szerepelt nemcsak a mai kormánypárt nagy részének, hanem a mérsékelt ellenzéknek desideratái közt is mindaddig, mig azt hitte, hogy óhaja a kormánynál nem talál visszhangra. A mióta azonban mind valószinübbé lett, hogy a kormány sem zárkózik el a parlament mindkét oldalán nyilvánuló óhajok előtt, egyszerre megváltozott a mérsékelt ellenzék is, és ma épp oly hévvel készül a törvényjavaslat ellen, mint akár a szélső ellenzék, mely azt kezdettől fogva mint az alkotmány meghamisitását s a legveszedelmesebb jogfosztást a legszenvedélyesebben ellenezte.

Teljesen értjük azt, ha bármely ellenzék egy különben általa helyeselt javaslatot megtámad, mert olyannak tartja, mely a kormány hatalmát növeli. A legkisebb szemrehányást se akarnók tenni a mérsékelt ellenzéknek azért, ha nem akarna nekünk segédkezet nyujtani a rövid parlamenttel járó időveszteségek és választási miseriák ellen, mert attól tart, hogy egy hosszabb parlament szükségképen káros módon növelné a kormány befolyását a parlamentre, a mi által nemcsak az ellenzék érvényesülése nehezittetnék meg, hanem a parlamentarismus legfontosabb érdekei is csorbát szenvednének. Bármennyire óhajtsuk is, hogy a képviselőház, három évre szabott existentiája következtében, ne legyen kénytelen életének kétharmadát tapogatózásokra és hazabeszélésekre fecsérelni; bármennyire kivánatosnak tartjuk is, hogy az ország lakossága alsóbb osztályaiban kevésbbé vonassék el a termelő munkától és középosztályaiban kevésbé legyen kiszolgáltatva a vagyoni romlás esélyeinek mindennek daczára érteni tudnók azok magatartását kik ugyanazon érvek igazságát méltányolva, mégis elleneznének a javaslatot, mint olyant mely akár a mostani akár bármely más kormány mindenhatóságára vagy hatalmának tetemes öregbitésére is vezetne.

A parlamentben nyilvánuló nemzeti akaratnak érvényesülése a legfontosabb alkotmányos érdek. Ezzel szemben háttérbe kell szorulnia minden másnak és ennek megvalósulására, kell tudni elviselni nem egy hátrányt sőt bajt is. De az éppen a kérdés, igaz-e hogy a hosszabb parlamentek ezzel az alkotmányos veszedelemmel járnak? Ez az, amit mindig hallunk, de bebizonyitva soha sem látunk.

S kik állitják ezt leginkább? Ugyanazok, kik azt hirdetik, hogy ma minden kormány megválasztja a maga pártjá Ez a két vád ellentmond egymásnak. Egyik vagy másik szükségkép téves. De még valóbbszinübb, hogy mind a kettő.

Ha igaz az, hogy ma a kormány mindenható a választásoknál, akkor e mindenhatóság legerősebb eszköze épen a három évi rövid mandatum. Ha igaz az hogy a kormány kegyétől függ a választás, akkor nincs biztosabb eszköz a mindenhatóság megörökitésére, mint a minél gyakrabban visszatérő választás. A kinek tehát az a meggyőződése, hogy a mai ház nagyon függő a kormánytól, annak, még több oka van arra, hogy megszavazza a hosszabb parlamentet, mert ez a legbiztosabb módja annak, hogy a képviselőház e tulságos hatalommal szemben önállóságát, megszilárditsa vagy épen visszanyerje.

A kik a rövid parlamenteket a liberalismus jelszavaival védelmezik, egy nagy tévedésben feledeznek. A hosszu parlamenteknek lehet az az árnyoldaluk, hogy a képviselők nagy tömege elveszti a közvetlen érintkezést megbizatása forrásával, a választók nagy közönségével, de másrészt az is kétségtelen, hogy épp egy nem felelne meg a képviseleti rendszer szellemének az olyan választás sem mely minden egyes kérdésnél uj megbizatást követelne. A választás ily permanentiája, egyéb inconsequentiáitól eltekintve helytelen volna már azért is, mert a napi áramlatok forgójába sodorná azt a testületet, melynek a pillanatnyi hullámzásokon felül kell állania. A helyes mérték e részben csak az lehet, mely fölfelé ugy mint lefelé, a függetlenség egy bizonyos mértékét adja és ez nem lehet egy tulságosan rövid parlament.

A képviselet függetlenségének biztositkát látjuk mi a hosszabb időtartamban és ez ránk nézve s legfontosabb ok, a miért kezdettől fogva szavunkat mellette fölemeltük. Azért tekintjük azt ujabb közjogi alkotásaink egyik legfontosabb sarkövének és azért fogjuk sajnálni, ha az ellenzék rövidlátásból és pártszenvedélyből és egy pár tetszetős phrasis eldöröghetése kedvéért meg akarná akadályozni azt, aminek megvalósitása az ellenzéknek legalább is oly érdeke, mint nekünk.

Tisza Kálmán miniszterelnök jubilaeuma.

A Tisza jubilaeum Budapesten tartandó ünnepélyességei rendezésével foglalkozó bizottság megállapodásai a következők:

Az ünnepélyességek egész sora november ó 29-ik napján fog lefolyni. A testületi megyei, városi, egyleti és társulati küldöttségek, ugy a magánosok tisztelgésére, illetve az egymásutánra nézve a rendező bizottság intézkedett s a miniszterelnök a tisztölgőket november 28-án d. e. 10 órától fogja fogadni. Első sorban az országgyülés két házának szabadelvü párti tagjait, baró Vay Miklós mint e czélra felkért vezető és szónok mutatja be ki a párt által ezen esemény emlékére veretett emlékérmet és egy külön e czélra készült albumot nyujt át a miniszterelnöknek; ezen albumban 12 db. eredeti aquarelle tájfestés foglaltatik, melyek mindegyike Tisza Kálmán életének egy-egy nevezetesebb mozzanatát tünteti elő.

Ezután a miniszterelnök azon sorrendben, melyet a rendező bizottság e végből annak idején előterjesztend, fogadja a testületi, megyei, városi — egyébb hatósági — egyleti és társulati küldöttségeket, melyek felhivattak amennyiben a még felhivást nem kaptak, felhivatnak ezuttal arra, hogy tagjaiknak számát is tudatva, a szabadelvü pártkörben székelő rendező bizottságnál jelentkezni légyenek szivesek.

D. u. 3 órakor, a városi vigadó termeiben diszebéd rendeztetik, melyek 8 frt lefizetése mellett részt vehetnek mindazok, kik az e czélra készitett előjegyzési iveken magukat aláirták.

A vidékről jövő küldöttségek elnökei, vezetői felhivatnak arra, hogy a rendező bizottsághoz az előjegyzési iveket mielőbb beküldjük, mert bizonyos időn tul már előjegyzés elnem fogadtatik, valamint akkor sem lehet a banketten való részvét iránt tájékozkedni, ha már a rendezett helyek betöltve lesznek s igy e hó 25—26-án csakis azon esetben lehetend a netalán elkésetteket is elfogadni, ha az a térés a vállalkozókkal előre kötött szerződés szerint lehetséges lesz Szükséges tehát hogy mindenki a ki biztositva kivánja magát látni arra nézve hogy e diszebéden részt vehet, idejekorán gondoskodjék arról, hogy valamely ivtartónál mielőbb bejegyezze nevét.

*

A magyarországi evang reformatus egyház egyetemes conventjének küldöttsége tisztelgett vasárnap d. e. Tisza Kálmán miniszterelnöknél a miniszterelnöki palotában. A küldöttség tagjai voltak: Degenfeld József gr. Bethy Zsigmond, Kun Bertalan, Fejes István Ritook Zsigmond Révész Bálint, Szász Gerő és Domokos, György Endre, Pap Gábor stb. kiket Vay Miklós b. mutatott be, mire aztán Kun Bertalan tiszáninneni püspök igen meleg hangu beszédben üdvözölte a miniszterelnököt a közelgő tizéves jubileum ünnepe alkalmából azon egyház nevében, melynek Tisza Kálmán fiatalsága ó a minden erejét szentelte. Szónok megemlékezvén a miniszterelnök fényes hazafiui érdemeiről, beszéde végén kiemelte, hogy a miniszterelnök a hazafiságot mi dig össze tudta egyeztetni az egyház iránti hüséggel, a mint hogy a magyar állam és az ev. ref, egyház érdekei ellentétesek nem lehetnek.

A „Debreczeni Ellenőr“ tárczája

A spanyol királyi család.

[Vasili gróf legujabb munkájából]

A legelső spanyol ember a király és Vasili gr vele kezdi: „XII. Alphonz király — ugymond — feltalálhatta volna a puskaport; elég esze van hozzá; de mivel, hogy már feltalálták ő előtte: hát azzal foglalkozik, hogy mikép használják a puskaport. Szereti a hadügyet és lefordittatmagának mindent, amit Európa szerte katonai ügyekről irnak; fiókjában van egy emlékirat a hadsereg szervezéséről is ezen irat, mint mondják becsületére válnék a legképzettebb európai tábornokoknak. A hadsereg iránti előszeretet az, amiért leginkább teszek neki szemrehányást. A német hadsereg iránti tisztelete nem ismer határt és a nagyravágyás perczeiben bizonyára arról ábrándozott, hogy a legnagyobb boldogság volna ránézve ha egy német hadosztályt csatába vezethetne és azért, nem pedig Franczia ország elleni gyülöletből örült meg annyira dsidás ezredesi czimének és egyenruhájának.

A király amellett, hogy lelkesedik a hadi dolgokért, igen ügyes a sport minden nemében. Rettenhetlen és fáradhatlan vadász Elegantiával és merészen üli meg a paripát és ügyes czéllövő. A galamblövészetnél nagyban fogad. Buzgón gyakorlja magát a tekejátékban, hogy revanchot adhasson, Ahumada herczegnek szerencsés partnerének, aki, mint Medridban beszélik, évenkint tizenötezer frankot keres azzal, hogy hetenkint háromszor megveri a nemes játékban.

Alfonz király nem pazarol józanul takarékoskodik. Nagyon közelről látta a czifra nyomoruságot; nem feledte el, hogy anyja gyémántját elárverelték a párisi Drouot utczai árverező csarnokban; arra is emlékszik hogy Izabella királyné, mikor egyszer 80,000 francra volt szüksége, a penzt egy belga gróftól kapta, nem pedig a környezetéből való spanyoloktól. Azért a király takarékoskodik a hogy csak tud és állitólag havonkint 1 millió realt küld Angliába. Mozvrn király ő, aki ideiglenes trónfoglalónak tekinti magát és ő tehette volna azt a hiressé vált nyilatkozatot, hogy: „a boldogság netovábbja. ha valaki trónfosztott király és Párizsban él sok pénzből.“

Ráillik Thiersnek az a mondása, hogy a király uralkodik, de nem kormányoz.“ Egyébiránt jól ismeri az emberek gyengéit és egyszer azt mondta: „Ha a budget elég gazdag és elasztikus volna arra, hogy beleirjunk minden spanyolt, akkora kortest bezárhatnók, minden pártányalat egybeolvadna abba a tintába, melylyel a hó végén a fizetési iveket irják alá.“

Bámulatos emlékező tehetsége van; könyv nélkül tudja a katonai és polgári czimtárt és az összes nagy családok egész genealogiáját. Amint olvas vagy hall, azt mind megtartja emlékezetében. Bizalmas estélyein a „chinai terem“-ben, könyv nélkül szavalja Calderont, Lope de Vegat, Castellar beszédeit, Aguirze ódáit stb,

Igen sok nyelvet tud, ugy mint a portugall fejedelem, Sándor czár, a walesi herczeg az olasz és a belga királyok, a diplomatiai kar minden tagjával, az oroszt és a törököt kivéve, az anyanyelvén tud beszélni.

Egy alkalmat sem mulasztott el, hogy népszerüvé tegye magát. Ismeri a modern életet, tud nyájas, szellemes, leereszkedő lenni és szereti a spanyolok kedvenez mulatságait, pénzzavarba jutó forradalmárokat lekötelez magának, kezet nyujt alattvalóinak, — nem tegez senkit, az udvari etikettet demokratizála, egyedül megy sétálni, a szinházban megengedi, hogy jelenlétében tapsoljanak, páholyából köszönget és lorgnettez, megjelenik a bikaviadaloknál, beszédeket tart, szereti a verseket, korán kel, mindenkinek audientát ad.

Nem szenvedélyes politikus; kezet csókoltat magának az udvari uraktól, megcsókolja a püspökök gyürüjét, mikor pedig Martost, Monterot, Riost vagy más ily demokratákat fogad, a modern eszméket védi és gunyolja a régi elméleteket, trón és oltár híveinek elavult elöitéleteit

A király első házassága igazi szerelmi házasság volt, melynek története emlékeztet Romeó és Julia történetére, Izabella királyné aki gyülöli a sógorát, Montpensier herczeget sehogy sem akart beleegyezni abba, hogy don Alphonz nőül vegye Orleans Mercedes herczegnőt, „Ez a fiatalabb ág rettenetes: Mercedes kedves nő, de mint királynő képes volna a fivére érdekében saját férje ellen conspirálni.“ A király szerelmi házassága végtelenül megtetszett a spanyol népnek melynél a szerelem az első dolog a világon. Mercedes halála végtelen fájdalom volt a királynak, akit akkor gyakran láttak sirni.

Jelenleg a király 26 éves, szeret vadászni, lovakat hajtani. De a zenéhez egyátalán nem ért és királyi Hymnus első ütemét csak most kezdi felismerni.“

Vasili gróf ezután a királynéról szól: „Donna Cristina a megtestesölt előkelőség. — Modora igen előkelő, olyan mint egy főherczegnőé. Kevés embert bocsát magához, de igen jó lelkünek mondják, Igen kevés szemrehányást tesznek neki, igy pl, azt, hogy kissé indiscret. A nagy urak nem szeretik, mert magába zár ozik, pedig csodálnák, ha fenséges, impozáns alak volna. — Mikor Madridba jött, magával hozta bécsi orvosát, dr. Riegelt. Ebből nagy viszály lett és a kormánynak is közbe kellett lépnie. A vége az lett, hogy a spanyol udvari orvos is megtartotta állását az udvarnál.

A királyné idegenszerü kiejtéssel beszéli a spanyol nyelvet; mikor Madridba jött, a király tanitgatta spanyolul, de a szavakat tréfából mindig félszegen magyarázta és sokat mulatott azon, hogy a királyné oly naivul mondogatja utána a félszegül értett szavakat.„

Izabella infánsnő, a király nénje, 15 év óta özvegy és Girgenti grófnak volt a neje. Sokat foglalkozik politikával és igen reactionarius érzelmü; kitünően ért a zenéhez, nagy olvasottsággal bir; nem szép ugyan, de szellemes modoráért szeretik. Mikor a király először nevezett ki liberalis miniszterekét, az infánsnő ezt mondá valakinek: „A restauratió most gyermekéveit éli és ezért át kell esnie a kanyaró betegségen.“

Izabellá királynő, a király anyja, a legismertebb alakok egyike az európai olvasó közönség előtt. Pazarlása példabeszéddé vált A világ egyik legszebb muzeumát ajándékozta Spanyolországnak, 400,000 frk hozományt adományozott egyes tábornokok leányainak és a köszönet az volt, hogy az illető tábor-

Tisza Kálmán miniszterelnök meghatottan válaszolt, megköszönve a megemlékezést. Az elismerés szavait — ugymond — jól esik hallania azon sok támadás után, melyeknek nyilvános pályáján ki volt téve. Hangsulyozta továbbá, hogyha külsőleg és láthatólag kevesebbet is tehet egyéb elfoglaltságai miatt az egyházért, életének minden perczében törekszik annak javát előmozditani, mert neki is az a meggyőződése, hogy a magyar állam és az ev. ref. felekezet érdekei nem jöhetnek ellentétbe. Lelkes éljenzés kisérte e beszédet s ezzel a tisztelgés, miután a miniszterelnök a küldöttség több tagját megszolitotta, véget ért.

Délután 6 órakor a küldöttség tiszteletére a miniszterelnöki palótában diszebéd volt.

A diszebéden jelen volt Tisza Kálmánné is. Az első felköszöntöt Révész Bálint püspök mondta Tisza Kálmánra; Kun Bertalan püspök Tisza Kálmánnéra emelte poharát, Beöthy Zsigmond pedig a Tisza-családra. Szász Domokos püspök br. Vay Miklóst üdvözölte hatásos beszédben, melyben Kazinczy Ferencz feljegyzéseiből több érdekes részletet idézett báró Vay ifjn és gyermekkori élményeiből, Majd báró Váy Miklós Tisza Kálmánt köszöntette fel és igen érdekes reminiscentiákat mondott el a pátens elleni mozgalmak történetéből; felhozta nevezetesen, hogy az akkor még fiatal Tisza Kálmán volt az, ki őt, az élemedett és habozó fiérfiut biztatta, hogy lépjen ki a nyilvánosság szinpadára és — midőn ő még mindig habozott — mások által is igyekezett rábeszéltetni az actióra. E beszédre Tisza Kálmán felelt; igen meleg szavakban mondta el, hogy nem volt szükség báró Vay Miklóst, a haza és egyház e kipróbált bajnokát biztatni; ő akkor nem azért ment hozzá, hogy az actióra biztassa, hanem azért, hogy tanácsot kérjen a sokat tapasztalt hazafitól, a ki főtényező volt abban, hogy a haza és a protestáns egyház ügye örvendeteseb fordulatot vett és a ki mint az elsők egyike kezdeményezte a békitési kisérleteket. Papp Gábor püspök Tisza Kálmán nagy reményü fiait köszöntötte fel.

Az ev. ref. egyház egyetemes conventje.

Budapest, nov. 23.

A convent ma délelőtt id. Vay Miklós b főgondnok és Kun Bertalan püspök társelnöklete alatt folytatta tanácskozásait. A napirend legfontosabb tárgya: a magyar országos reformált egyázi közalap kezelésére vonatkozó szabályzati javaslat tárgyaltatott le és némi módositással el is fogadtatott.

A jegyzőkönyv felolvasása és hitelesitése után a közalap bizottság előterjesztette a magyar országos reformált egyházi közalap kezelésére vonatkozó szabályzat javaslatát.

A javaslat azon pontjánál, mely az évi kissebb segélyezésekre vonatkozik. Fejes István inditványt nyujtott be, hogy t. i. az évi kisebb segélyezést ne eszközölje a közalap, mert ez nem felel meg intentióinak. Az apróbb segélyezés által a közalap ereje elforgácsolódik, mindamellett a segélyezett lelkészek és egyházközségek égető szüksége nem lesz hosszabb időre enyhitve. Inditványozó helyesebb s a törvény szellemének jobban megfelelő segélyezési mód megállapitására bizottság kiküldését javasolja.

A convent hosszu vita után, melyben részt vett Szász Károly püspök, Beöthy Zsigmond, Papp Gábor püspök, Kerkápolyi Károly, Körmendy Sándor, stb., elfogadta az inditványt.

A szabályzat-javaslatot a convent némi módositással elfogadta.

Tárgyalás alá vétetett a közalap-bizottság által készitett s a közalap gyarapitására be nem folyt hátralékok behajtását czélzó utasitás, mely szintén elfogadtatott.

Kerkápoly Károly inditványára a convent elhatározta, hogy a közalap kezelésének ellenőrzésére három tagu ellenőrző bizottságot szervez. A bizottság tagjait a holnapi ülésen fogják megválasztani.

Szerb-bolgár háboru.

Belgrádban teljesen elnémultak, nem jött hadi tudósitás szerb részről. Az első diadalok mámorát általános levertség váltotta fel. A nagy vereségek, melyeket a szerb hadsereg a lenézett bolgároktól szenvedett, nem titkolhatók tovább. Még remélik a dolgok jobbra fordultát a szerb hadtestek egyesülésétől. Most megint, már isten tudja hanyadszor — döntő csatát várnak

Az a nagy ellentmondás, mely a Belgradból érkező magánhirek és a Sophiából az Agence Havas utján jövő hivatalos jelentések közt mutatkozik, még e pillanatig egyátalan nincs földeritve. A Pirotból érkező, hivatalos jelzővel ellátott távirat kis dolgokról beszé: a hadmüveletek nagykérdéséről azonban hallgat, Londonból ellenben egy magántávirat azt jelenti, kogy Törökország beavatkozott a háboruba s Szerbiát csapatai visszavonására kényszeriti. Mennyire alapos e hir; a későbbi események megmagyarázzák.

*

A harcztéri jelentések mind azt állitják, hogy a bolgárok nem voltak Szerbia hadüzenetére elkészülve, s hogy a szerb határ hosszában mindössze 2000 bolgár állt a 78,000 főnyi szerb sereg elé. Ez a magyarázata a könnyü győzelmeknek s a kevés veszteségnek melyek árán a szerbek egyfelől Viddinig, — más felől a Dragoman-szorosba előnyomulhattak.

Csak a badjárat harmadik napján, mult kedden sikerült a Kelet Ruméliából kivont bolgár ezredeket a slivnicai hadállásba összpontositni. Nehéz gyalogutat tettek e fiatal csapatok, de győztek a marsot esőben, hóban, hogy idején utját álljak a szerb főseregnek. Két nap alatt annyi ember gyült ott össze, hogy Sándor fejedelem nemcsak a dragomani magaslatokon levő Duna és Sumida-hadosztályok ellen helyt álhatott, de még a slivnicai hadállás oldalaiban is elkülönithetett magától csapattesteket azzal a földadattal, hogy a szerb megkerülő hadosztályokat (Drina és Morava-divizió) föltartóztassák a slivnicai terepről.

Amily arányban a bolgár főssereg érzé, hogy Dragoman felől a szerbek kisebbségben vannak, akként nőtt önbizalma s merte a támadó harcz odort megkockáztatni. Három napon át viaskodtak ott a bolgárok két szerb hadosztály ellen, mialatt a megkerülő szerb hadosztályok messze operáltak, keresve az összeköttetést Dragoman irányában A bolgárok czélja bizonnyal az volt, hogy a szerbek állását a Dragoman magaslatain hamarabb áttörjék, — mint a megkerülő hadosztályok beérkeznek, — és ez sikerült is. —

*

A lapunkban tegnap közölt fontos táviratok kiegészitéséül szolgáljanak a következő tudósitások:

London nov. 23. A porta értesitő a nagy hatalmakat, hogy ha a ök nem lépnek közbe, akkor magának Törökországnak kell fellépni Szerbia ellen, mert Bulgária török terület s az ellene inditott háboru egyértelmü a porta ellen inditott háboruval.

A porta Szerbiát csapatainak viszahivására szóllitotta föl ellenkező esetben a török csapatok bevonulnak Szerbiába.

Athén nov. 23. A Havas ügynökség jelenti: Minthogy a határon a görög és török csapatok folyton közelednek egymáshoz a helyzet válságossá válhatik. A törökök megerősitik az Epirusba és Macedoniába vivő utakat. A Thessaliában levő görög csapatokat jelentékenyen megszaporitották. A hadügyminiszter intézkedéseket tesz, hogy a tartalékosok közül ujabb osztályok hivassanak be. A görög hadsereg élénken kivánja a háborut. A kamara, a kormány által kért összes hiteleket vita nélkül megfogja szavazni.

A szerb és bolgár hadseregek létszáma.

Szerb hadsereg: I. tábori hadosztály (béke idején Timok-hadosztály) az 1, 2 és 3 gyalogezred négy-négy zászlóaljával, az 1. lovasezred (4 lovasszázad, az 1, tüzérezred nyolcz üteggel egyenkint 6 ágyuval, az 1. utász-század 1 hadosztályi hid-fölszerelésével 1 lókórház, 1 tábori sütő osztály; 1 mészáros osztály, 1 iparos század. II. tábori hadosztály (béke idején Sumadja-hadosztály), a 4, 5, és 6 gyalogezred, a 2. tüzérezred és a két tüzérezred és a 2 utászászad s ugyanolyan oszlopokkal, mint az I hadosztály. III tábori hadosztály (béke idején Duna hadosztály): a 7. 8. és 9 gyalogezred, a 3 lovasezred, a 3 tüzérezred, a 3 utász század. IV. hadosztály (béke idején Drina-hadosztály): a 10. 11. és 12. gyalogezred, a 4 tüzérezred és a négy utász század. Egyébb kellékekkel ugy van fölszerelve mint az előbbiek. A. tábori hadosztály (béke idején Morava hadosztály): a 13. 14. és 15 gyalogezred, az 6 lovasezred, az 5 tüzérezred. A szokott csapatokon kivül van még a hadosztályban: 1 testőr század, 1 hegyi tüzérezred 6 üteggel egy aknász szakasz 1 vasnti szakasz, 2 táviró ssakasz, 1 vártüzér zászlóalj 1 hegyi löszer oszlop, 1 tartalék löszer-oszlop, 1 lötslep. Egy-egy gyalogzászlóaljban van 23 tiszt, 78 altiszt, 640 közlegény; egy-lovasezredben 18 tiszt 59 főnyi legénység. A tábori hadsereg hadi ereje áll 70,000 harczosból és 264 ágyuból

A **bolgár hadsereg**. Nyugati (1.) hadosztály: 1 dandár (1. és 2 gyalogezred). Minden ezred 3 zászlóaljjal; 2, dandár (3 és 4. gyalogezred). E hadosztályhoz tartozik még az 1 lovasezred és az 1, tüzérezred 6 üteggel egyenkint 8 ágyuval. — Keleti (2.) hadosztály: 3, dandár (5 és 6. gyalogezred); 4. dandár (7. és 8. gyalogezred). Továbbá a 2. lovas ezred és a 2, tüzérezred A hadosztályok kötelékén kivül áll még a testőrség egy müszaki zászlóalj s egy tábori tüzérszázad. A gyalogsági zaszlóalj an 1000 ember van, egy lovasszázadban 150 ember, egy üteg-nél 180 a müszaki zászlóaljban 880. A szekerész csapatoknál 2000 ember szolgál, ugy hogy a tábori hadsereg hadereje **30.620 főnyi** közte 24,000 gyalogos 1400 lovas, 2340 tüzér és **96 ágyu**. A Dunán van hatgőzösbül álló hajóraj összesen 15 ágyuval és hat torpedósajkával.

Irodalom és müvészet.

— A **„Sötét pont“** Csiky Gergely uj szinmüve pénteken nagy hatással adatott a nemzeti szinpadon, Az uj darabról azt irják a lapok, hogy Csiky Gergelynek ujabb drámái között égy sines, melyben oly tisztán volna fölállitva a lélektani probléma, — mint ebben, s melyben minden tényező oly öntudatosan, oly tervszerüen volna a czélhoz illesztve, oly arányosan felhasználva, mint ebben. „A sötét pont“ mind a kompozicziő egysége, mind kerekdedsége és tartalmassága tekintetében határozott emelkedést jelent. A probléma, melyet Csiky Gergely e müvében felállit, az, hogy az olyan leány, a ki kevésbé a saját roszszaságából, mint más ember eszköze gyanánt, nagy szerencsétlenséget okozott s egy embert öngyilkosságba kergetett, lehet e boldog? Van-e joga a boldogsághoz? Csiky a kérdésre nemmel felel. Vagyis ugy, hogy még akkor is, ha a nő megbánása a legőszintébb, ha javulása a legigazabb, ha szenvedései, melyekkel ön magát bünteti, a legfájóbbak: neki mégis halni kell A darabban a mellékdarabok közt ismét talpraesett genre-alakokkal találkozunk, minőket csakis Csiky Gergely tud rajzolni drámáiban. A vig és komoly elem összeillesztésének ekonomiája is kitünően van alkalmazva e darabban, melynek egész menete eröteljesen lüktet, s frappans fordulatokban bövelkedik.

Napi hirek.

A Tisza Kálmán jubileuma kor a debreczeni szabadelvü párt által a „Bika“ szálloda disztermében nov. 29-én este 8 órakor rendezendő bankettre a jegyek 1 frt 50 krjával válthatók a Bika kávéházban, továbbá Szepesi és Kerekes, Zádor Lajos és Katz Jakab kereskedésében.

— **Városi közgyülés.** November 26 ai esü örtökön — délelőtt 9 órakor, a városháza nagytermében bizottsági közgyülés tartatik. Tárgyak: 1 Polgármesteri jelentés szept. és augusztusról. 2 Miniszteri rendelet a bánát-ujfalui megszüntetett járasbiróság helyett Sz.-Ágothán egy ujnak felallitásáról. 3 Ugyanaz melyszerint az erdélyrészi culturegylet részére tett adományról szóló közgyülési határozat megerősittetik 4. Az erdélyrészi curtur egylet köszönő irata. 5. Szatmármegye megkeresése a körorvosok fizetésének kivetése, beszedése tárgyában a képviselőházhoz intézett feliratának pártolásaért. 6. Tanácsi előterjesztés a kereskedelmi iskolának a jövő tanévben is segélyezéséért. 7 Ugyanaz Kovács János festőnek az 1885/6 tanévre segedelem adása iránt. 8, Ugyanaz a főiskolai könyvtár melletti olvasó-szoba berendezésére 200 forint utalványozása iránt. 9. Ugyanaz az ohati közegészségügy feletti felügyeletért a cseged orvos részére 200 frt megszavazása végett. 10 Ugyanaz a ref egyháznak a épitési anyagok dijmentesen adományozása iránt. 11. Ugyanaz a ref. egyháznak a templomépitéhez szükséges téglának dézma nélkül adása iránti kérelmére. 12. Ugyanaz az agostai egyháznak pénzbeli segélyt, — fallletőséget, épitési anyagot és iskola épületet kérő folyamodására. 13. Ugyanaz a Fröbel gyermekertnek a jövő évben segélyeztetése tárgyában. 14. Ugyanaz az erdőgyakornoknak állandósitása és fizetésemelés iránti kérvényére. 15 Ugyanaz a kateszteri nyilvántartás vezetésére alkalmazottak fizetésének megállapitás iránt; Tüdös József számvevő fizetes felemelés iránti kérvényével. 16. Ugyanaz az árvaszéki elnök és ülnökök fizetés felemelés iránti kérelmükre. 17. Ugyanaz a terményi csarnok segélytkérő folyamodására. 18. Ugyanaz az 1886-ik évre szóló közköltség előirányzat megállapitása iránt. 20, Ugyanaz a kaszállók kérdésében főispán ur ő méltósága által intézett átiratra. — 21. Igazoló választmány jelentése a virilisek névjegyzékével. 22. Igazoló választmány megalakitása. — 23. A közigazgatási bizottság ból kilépendők helyeinek betöltésére határidő kitüzése. 24. A nyugdijintézet pénzalapját el enőrző bizotts g tagjainak megválasztása. 25, A közegészségi és köztisztasági szabályrendelet megallapitása, 26, Tanácsi előterjesztés az 1884/5 évi polgári fiuiletőség kiadása ügyében. 27. Ugyanaz a hortobágyi téliiegelőnek ki nem adatásáról. 28, Ugyanaz Erdődi László mértékhitelesitő segédnek állásáról lemondása tárgyában. 29. Ugyanaz a bereg. megyei culturegylet részére begyült összegnek kiegészitése iránt. 30. Küldöttségi jelentés a Kövesdi János biz. tag adományából beszerzett ruhanemüeknek 50 árva közt lett kiosztásáról. 31. Jelentés a Mészáros Kálmán m, r, alkapitány és Vetési István állatorvos ellen elrendelt fegyelmi ügyről. 32. Ugyanaz a kövezeti vám és vásárhely piacz jövedelem bérbeadása iránt. 33. Ugyanaz az uj kórház épitése ügyének jelenlegi állásáról. 34. Ugyanaz Hajdumegyének az ujváros-debreczeni országut kiépitése tárgyában intézett átiratára. 35. Báthori Sándor felebbezése legelő leiratási ügyében kelt tanácsi végzés ellen, 36. Hegedüs Istvánné kegydij iránti kérelme. 37. A bérkocsisok kérvénye helypénz leszállitás iránt. 38. Polgárositás és telepedés iránti kérvények, 39. Bába oklevél kihirdetése Simonffy Imre királyi tanácsos, polgármester

— **A debreczeni ügyvédi kamara** választmánya alta közzé tetetik, hogy Dr. Dusóczky Ferencz debreczeni lakos a debreczeni ügyvédi kamara lajstromába felvétetett. Kelt Debreczenben az ügyvédi kamara választmányának 1885 nov. 29-án tartott üléséből,

— **Szomszédból** Nagyárad város törvényhatósági bizottsága Döri József b. főispán elnöklete alrtt, igen nagy számmal egybegyült bizottsági tagok részvételével rendkivüli közgyülést tartott, melynek egyedüli tárgya a Tisza Kálmán miniszterelnök 10 éves jubiliumán való részvétel volt. Az inditványt, melyet Hlatky Endre bizottsági tag terjesztett elő, nagy hatásu s élénk éljenzéssel fogadott beszéd kiséretében a közgyülés 90 szóval 15 ellen elfogadta. A törvényhatósági bizottság Sal Ferencz polgármester vezetése alatt 10 tagot delegált, a nagyváradi szabadelvü párt pedig 80 taggal lesz képviselve Biharmegye és Nagyvárad városa e szerint legalább három-száz tagu küldöttséget meneszt. Budapestre.

— **A debreczeni szinház nyugdijintézete.** Komlóssy Arthur, a szinügyegylet elnöke a „D. N. É.“ szombati számában egy hosszabb czikket tesz közé a városi szinházi nyugdijintézet régóta vajudó kérdésének mielőbb leendő megoldása ügyében; e czikk most külön lenyomatban is megjelent. Komlóssy A. e kis füzetkében miután áttekintést nyujt a nyugdijintézet keletkezéséről, — 1881 óta a magyar szinész egyesület és nyugdijintézet kormányzó tanácsának a központba beolvasz-

nok segédkezet nyujtottak a megbuktatásához. Almizsnása egyszer megsokalta e böközüséget és mikor a királyné megiut meghagyta neki, hogy egy szökölködő irónak küldjön 20,000 frankot az egész pénzt aprópénzben egy asztalra rakta; azt hitte, hogy a királyné akkor majd meggondolja magát. A királyné meglátja és kérdi, hogy ez miféle kincs. = „Ez az a pénz, a mit annak akar küldeni felséged!“ A királynè elismerte, hogy ennyi pézt nem látott együtt, de ez — folytatá — csak ujabb ok arra, hogy elküldjük.“

Don Francisco, a király atyja teljes visszavonultságban él Epinayben

Don Francisco két nővére, József és Izabella infansnők szegényes módon házasodtak meg. Józefa házassága valóságos esemény volt.

Cuba szigetén egy költő, Guelly Rente, beleszeretett egy előkelő leányba és miután a leány viszonozta az érzelmeit, felbátorodott és megkérte a kezét. A leány atyja azonban gögösen vissautasitotta: „Uram, igy szólt hozzá, ön sokkal csakélyebb személy sem hogy odaadhatnám.“ — „Majd megmutatom önnek, feleli a költö büszkén, hogy ki vagyok; egy herczegnőt fogok nőül venni. „Átkelta tengeren, Madridba ment, ott az irodalom teren hirnevet vivott ki legszebb verseit felajánlotta Jozefa infansnőnek és annyira megtudta hódítani, hogy a herczegnő megszökött vele. Az eset a királyi családban természetesen nagy felháborodást keltett, mert Guelly Rente nemcsak költő, hanem democrata is volt. De hasztalan. A szerelmesek Valladolid környékének egyik falujában megeskudtek. A kormány számüzte, üldözte a vakmerő költöt, de az keményen állta meg a helyét és utóvégre is a kormány kénytelen volt engedni. Sőt a királyi család befogadta körébe a költöt, noha az megmaradt republikánusnak.

Guelly Rente fiai, Val-Carlos és Gueil marquis-k Párisban élnek és köztiszteletnek örvendenek és Vasili gróf nem akar nekik bánatot okozni azzal hogy bővebben szóljon anyjukról.“

Don Franczisco király másik nővére, Izabella infansnő szintén ugy ment férjhez hogy imádója megszökt tte a szülei háztól, Férje Gurovski Ignácz gróf, a legelőkelőbb lengyel családok egyikéhez tartozik. Utóbb a gróf elvált az infansnőtöl, ki nagyon is őrülten pazarolta mindenét és megteszi néha, hogy leirhatlan, szegényes toilettben járkál Madrid utczáin, noha Alphonz király igen bőkezüleg gondoskodik róla.

Az infansnő leánya, Gurovski Borbon Mária Lujza herczegnő, anyja által cserbe hagyatva, férjével és gyermekeivel falura ment és egy butorozatlan kis házikóba rejtette nyomorát.

A királyi család huszonhárom herczegből és herczegnöből áll, a civillistájuk harminczhat milló frank.

A király környezetét képező nagy urakról Vasili gróf megjegyzi, hogy nagylelküek szellemesek, de meggondolatlanok és némileg hadilábon állanak a könyvekkel, sőt még a helyesirással is.

tás érdekében folytatott törekvéseiről: áttér a tengődő nyugdijintézet jövője feletti tanácskozásra kiküldött, 9 tagu vegyes bizottságnak ez év folyamában kidolgozott azon tervezetére, mely szerint az 1884 decz. 31-én 37000 frt tőkével biró nyugdijintézet a nyugdija, illetőleg segélyre jogosultnak talált 19 tag részére továbbra is fentartatván, 32 éven át vagyis 1917-ig — kizárólagosan e 18 tag javára fordittassanak az ez évi jövedelmek, a mennyiben pedig azok elégtelenek lesznek a tőke is megtámadtatik, s a végeredmeny az leend, hogy a 19 tag mindenike átlag évi 350 frt segélyben részesül, s még is fentmaradna 1917-ben mintegy 12,000 frtnyi összeg, mely aztán a szinügynek városunkban gyámolitására hatósági kezelés alá adatnék. Ezen tervezetet azonban, melyet a f. é. okt. 22-én tartott nyugdijintézeti rendkivüli közgyülés elfogadott, a városi szinházi bizottság nem találta a városi tanácsnak elfogadásra ajánlhatónak. Komlóssy Arthur ezen szinházi bizottsági ülésen egy középutat követő inditványt tett a nyugdijintézet jövőjére nézve létező két szélső álláspont között. E figyelemre méltó inditvány a következő: mondassék ki a debreczeni szinházi nyugdijintézet feloszlása; állapittassék meg hitelesen azon tagok névsora, kik az alapszabályok értelmében nyugdij vagy segélyre jogosultságukat el nem vesztették, s ezek jövendő sorsáról gondoskodni kell oly módon, hogy ők a magyar szinész egyesület nyugdijintézetébe ugyan azon jogok és kedvezmények mellett vétessenek be, mint a mily jogok és kedvezményekben ott azon esetben részesülnének, ha a debreczeni intézetnek tagjai nem lettek volna. A már eddig segélyezettek adassanak ugyancsak az országos intézetnek határozottan kikötvén, hogy mennyi évi segélyben részesüljenek, ha arra rászorulva vannak. A debr. nyugdijintézet vagyonából egy bizonyos részletben czélok előmozditására a központi egyesületnek átengedtetvén, például $^1/_3$ része a megmaradott $^2/_3$ rész már most azonnal az alapszabályok 38-ik §-ában körülirott nemes czél, — a nemzeti szinészetnek Debreczenben fentartására, felvirágoztatására lesz forditható." Az inditványozó azerint a Debreczenben m radt tekintélyes összeg példul 20,000 frt tőke kétségtelenül, azonnal — nem bizonytalanul és 32 év mulva — itt maradna rendelkezésünkre, saját szinügyünknek gyámolitására, melynek havi 1000 frt kamatait már most felhasználhatjuk, igen sok olyan üdvös dolgot lehetne létre hozni, melyek eddig csak jámbor óhajtások valának; ha pedig e 20,000 frtnak kamatos kamatait tőkésitjük, ugy 32 év mulva, tehát 1917-ben már 80,000 forintnyi tekintélyes tőkeösszeggel állunk szemben.

— **A debreczeni iskolai takarék pénztárak.** Az országos gazdasági egyesület iskolai takarékpénztári szakosztalya szombaton d. u. ülésre gyült össze, melyen Weisz B. Ferencz felolvasást tartott az iskolai takarék pénztárok 10 éves müködéséről és annak eredményéről. A mult tanévben 517 iskolában volt ezen intézmény meghonositva 774 tanitó vezetése alatt s 23494 tanuló összesen 152,474 frt takaritott meg. Ülés végén a megjutalmazandó tanitók kisorsolása ejtetett meg. Nyolczvanhat tanitó neve huzatott ki, kik három, 100, 50 és 35 frt jutalomban részesitett tanitón kivül 25—25 frtot kapnak. Ezek közt négy debreczeni tanitó nevével találkozunk u. m. Kovács Etelka, Káposztás Imre, Szemere Lajos és Péntek Ferenczével; egy balmazujvárosi tanitó Lendvay Sándor is a jutalmazás végett kisorsoltak között van.

—**Névmagyarositás** Hurka Bertalan nagy géresi illetőségü debreczeni lakos nevének Körözskényire kért átváltoztatása megengedtetett.

— **A debr. kereskedő ifjak** szombati szép ünnepélyéről alkalmunk volt már tegnap megemlékezni. Ma megkaptuk azon lelkes elöki beszédet, melyet Zádor Lajos ur mondott, azonban a késő órák miatt mai számunkban már nem közölhettük. Holnap bizonyal egyik lagérdekesebb olvasmányát fogja képezni lapunknak.

— **A nyulasi rablógyilkosság** tetteseinek nyomozása erélyesen folyik. Idáig azonban nagyon kevés eredménynyel, minek oka valószinüleg abban keresendő, hogy Debreczen város mezei rendőrsége, mely az állami csendőrséget volna hivatva pótolni, a 17 és fél négyszög mértföldre terjedő roppant határon nevetséges kevés létszámból áll. Valóságos nyomoruságos helyzet, hogy a vagyon és személybiztonság a külsőségen is fentartható lehessen, elkerülhetlenül szükséges vagy a mezei rendőrséget ujjászervezni vagy helyébe állami csendőrséget állitani be. Szeretjük hinni, hogy erre vonatkozólag a városi hatóság által már korábban tett alkudozások a miniszteriummal, melyekre nézve, ha ugyan jól emlékszünk, közgyülési határozat is van, minél előbb kellő eredményre vezetnek. A szombaton estve elkövetett rablógyilkosság ügyében tartott ujabb vizsgálatokból csak annyi derült ki, hogy a tettesek nem ketten voltak, hanem négyen, kik közül azonban a rablást és gyilkosságot tényleg csak egy ember, ki bekormozva volt, követte el. A többiek kivül maradtak vigyázni. Egy a tornáczon foglalt állást, kettő az ország uton. A szerencsétlen Nagy Imre még életben van; de folyton a halállal vivódik. Ma reggel a rendőrséghez ugyancsak a Nyulas vidékéről egy meghiusult nagy tolvajlási kisérlet hire érkezett. Dragota Ignácz macsi pusztán levő tanyáján a mult éjjel — mint a cselédség állitja — több tagból álló tolvaj banda a sertéseket próbálta elhajtani. — Az ajtót már fel is törték, midőn a béresek észre vették a zajt, és a gazdájok által közöttük kiosztott revorverekből lövöldözni kezdtek, s a tolvajok már az első puska szóra az éj homályában elmenekültek.

— **Uj házszámok.** A főkapitány elrendelte mindazon házakra ujszámtábláknak tétetését az illető háztulajdonosok költségén melyekről a régi számok vagy egészen hiányoznak, vagy olvashatatlanná váltak. Ezen házak összeirása már folyamatban van.

— **Egy 3 gymnásiumot** vagy reát végzett intelligens fiu tanulóul felvétetik.

— **Gyászjelentés.** A legmélyebb fájdalommal tudatjuk kedves kis leányunknak Ilkának 6 napi szenvedés után, torokgyikban, folyó hó 23-án, esti 9 órakor életének 3 éves korában történt elhunytát. A megboldogultnak földi részei f. hó 26-án szerdán d. e. 10 órakor a nagy-uj-utczai 1605 számu háztól a helybeli izr. sirkertben fognak örök nyugalomra tétetni. Debreczen, 1885. 24. Dr. Spitzer Károly és neje Rosenfeld Teréz gyermekeik Jenő, Moritz és Béla nevében is.

— **A Felolvasókörből.** A csütörtöki felolvasó estélyen Gáspár Imre ur „Modern élet" czimü verset novellája a jelenkori társadalmi életből vett tárgygyal fog felolvastatni Felolvasóul Zilahy Gyuia ur szintársulatunknak a felolvasókör közönsége előtt már ösmert tagja nyeretett meg. Nem tagok számára Göltl Nándor ur gyógyszertárában vannak letéve e felolvasásra szóló belépti jegyek. Ugyanott tagul is beiratkozhatni.

— **Népesedési statisztika.** Debreczen város területén nov. hó 15-től nov. 21-ig terjedő héten született I. az ev. ref. egyházkerületében törvényes élve 13 fiu, 14 leány, halva 2 fiu, 1 leány törvénytelen élve 1 fiu, összesen 31; II., a r. kath. egyházban: törvényes élve 4 leány törvénytelen élve 1 leány együtt 5; III, az izr. status-quo hitközségben 1 törvényes fiu, élve; az ágost. ev, és cong. izr., egyházakban születési eset nem fordult elő. Született tehát összesen 17 fiu, 20 leány, = 37 gyermek. Meghalt ugyanazon idő alatt: fi 21, nő 18; ebből ev. ref. 31, kath. 7, izr, 1 összesen 39 egyén

— **Megyei hirek.** Budaházy Ödön megyei fő —, és Budaházy Endre megyei alszámvevők az 1883 évi I. t. cz. 17 § sa által követelt számviteli vizsgát f. hó 21-én a kolozsvári egyetemen kiváló sikerrel letették s igy megválasztatásuk véglegesnek tekinthető

— **Pályázat.** A vörös-keresztegylet Erzsébet kórházában 1886 évi január 1-én uj betegápolónői tanfolyamot nyit; az üresedésben lévő 12 helyre pályázhat minden kifogástalan erkölcsü nő 20—40 élet év között, ha kellő minősitéssel bir és ezen minősitését az egylet igazgatósága előtt igazolni képes. A folyamodványhoz csatolandók: a.) keresztlevél illetőleg anyakönyvi kivonat; b.) ha az illető hiskoru vagy férjezett, beleegyezése a férjnék, szülőknek vagy gyámnak; c.) erkölcsi bizonyitvány; d.) hiteles bizonyitvány arról hogy magyarul vagy németül beszélni irni, olvasni tud; e) hatósági bizonyitvány a folyamodó családi viszonyairól és foglalkozásáról; f) egészségi és himlőoltási bizonyitvany. A folyamodványok akár közvetlen, akár a fiókegyletek utján 1885 évi decz. 24-kéig az egylet igazgatóságához (Budapesten, II. lánczhid utcza 1, szám) intézendők.

— **Foltényi Vilmos** mint már irtuk, 43 évi szini müködésének jubileumát deczember 10-én tartja szinházunkban. A debreczeni szinpadon töltött 23 évének jubileuma és a szinpadtóli végbucsuja alkalmából adatok után Zilahy Gyula szintársulatunk jeles fiatal tagja egy emlékkönyvecskét ad ki, melyre a napokban bocsátja ki az előfizetési felhivást, mely is igy hangzik: „Mielőtt e kis csinosan kiállitott füzetet kibocsátanám, felkérem a n. é közönséget annak pártolására annyival is inkább, mert a begyült összeg tiszta jövedelme az „Erdélyi közmüvelödési egylet" alaptőkéjéhez csatoltatik. A mü ára 50 krajczár. A gyüjtők kéretnek az áláirt összeget az aláirók neveivel December 5-ére hozzám a desreczeui szinházhoz küldeni, tisztelettel Zilahi Gyula a debreczeni ezinház tagja.

Remmert Mártha Debreczenben. Remmert Mártha a kitünö névvel biró weimari nagyherczegi kamarai zongora müvésznő fog Deczember hó 5-én szombaton a Bika nagy disztermében hangversenyt adni és sietünk ezennel városunk müértő előkelő közönségét ezen rendkivüli estélyre figyelmeztetni és Remmert kisasszonyt megismertetni. A Koppenhágában megjelenő dán fővárosi befolyásos lap „Daks Aviso" a müvésznő játékáról következőleg nyilatkozik: Három zongora müvésznő létezik világi hirnévvel és nehéz Remmert kisasszonyt két collegájával Menter és Essipoff asszonyokkal összehasonlitani. A hatást, melyet ezen két müvésznő ezelőtt ránk tett, Remmert kisasszony geniális megjelenésével eltörülte. Menter és Essipoff urhölgyek játéka finom és bájos, de nem voltak képesek bennünket elragadni, mert hideg volt és müvészi nüanczirozásuk nem elégité ki a müértő közönség várakozását. Remmert kisasszony folyton ujat hoz, müvészeti telivér természete dusgazdagon pezseg és betanult effektus nála nem létezik, természetes kifejezése meleg, tüze és szenvedélye a világ női tagjai között páratlan. Csak Rubinstein hasonlit szenvedely tekintetében hozzá, valószinüleg ez hozza magával hogy Liszt Ferencz magyar müveit oly paratlanul játsza — Pianissimójával pedig kényszerit bennünket lélekzetünket vissza tartani. A legnagyobb technikai erőltetés közben egy pillanatig sem veszti el nemes tartását és minden benső érzete visszatükrözik szép arczán, ő nem játszik zongorán, — ő költ, dalol, beszél!" Budapestről a gazdasszonyok országos egyletének hangversenye után városunkba fog érkezni.

— **Pénzbeszedő**, fölvétetik oly egyén ki jó bizonyitványokon kivül készpénzben biztositékkal rendelkezik, bővebb felvilágositást ád szivességből e lap kiadóhivatala.

Szinház

Schiller tragoediaja „Armány és szerelem" nagyszamu közönséget vonzott tegnap a szinházba. Sajnáljuk, hogy még ma is a régi kegyetlen, élvezhetetlen forditással gyötrötték a közönséget, Nagy Ibolyka kisasszonyt kivéve, ki a Paulay jeles forditásában tanulta meg szerepét

A forditás szörnyü magyartalansága s érthetetlen frázisai sok helyen a legszebb drámai jelenést is komikus hatásuvá tették. Pedig ez este kitünő drámai előadást élveztünk. A szerepek mind jó kezekben voltak s a szereplők a tehetségüktől telhető legjobbat nyujtották. Az első hely természetesen Nagy Ibolya kisasszonyt illeti, ki Lujza nagy és nehéz szerepét valóban megkapó erővel, s megindító érzelemmel játszá. Kétszeresen nehéz volt feladata, mert Luiza sentimentalismusából igyekezett távoltartani azokat a helyeket, a hol az érzelgősség a drámai hatás rovására esnék. Nagy Ibolya kisasszonyról eddig is a legjobb véleményt táplaltuk, de tegnapi müvészi alakitása után itélve el kell ismernünk, hogy a jelenleg városunkban müködő szintársulatnak egyik büszkeségét képezheti. A közönség nem fukarkodott elösmerésben és zajos tapsviharral sokszor kihivta a müvésznőt nyilt jelenésben is.

Kitünő társa volt Zilahi ur, ki hévvel, bensőséggel és többször imponáló erővel játszta szerepét. Folinuszné, Demidor Bokodi, Gyöngyi, Ferenczi, mindnyájan a legteljesebb elösmerésre méltók.

*

Bodroginénak a mi kedves komikánénknak nincs szerencséje. Tollhiba miatt ő helyette a **Bokodiné** jutalomjátékát jelentettük Ime helyre hozzuk a hibát, s reméljük hogy nem későn, mert a kedvelt müvésznőnek nagy sikerü jutalomjátéka lesz holnap a mikor Balázs Sándornak a hires népdal után készült „Körösi lány" cz. népszinmüve kerül szinre. A közönség bizonnyal zsufolásig fogja megölteni a nézőtért.

A holnapi előadást különben érdekessé fogja tenni az is, hogy Zilahi egy ugynevezett naturbursch komikus szerepet fog játszani.

CSARNOK.

A nevetés psychologiája

— Irta: **Csiky Lajos** —

(Folytatás.)

Ujra elvitt hát a nemes tudvágy az én jó barátomhoz s ő szépen megmagyarázta nekem, hogy a diaphraga magyarul rekeszizom alatt az orvosi tudomány azon izmot érti, mely a mellüreget a hasüregtől elválasztja s ennek convulsiv actiója, görcsös rángása okozza a nevetést, a reflex mozgás alatt az izmoknak valamely külbehatás általi önkéntelen mozgását kellvén érteni. Elmondta azt is, hogy az emberi test életében micsoda tünemény áll legközelebbi rokonságben a nevetéssel. Elég szép költői hasonlatosság az, melyet méltó dolog tudnunk s teljesen méltányosak akarván lenni, meg is kell emlitenünk, hogy a nevetéshez phisiologiai, élettani tekintetből legközelebb áll a . . . csuklás, mely szintén a dipharg convulsiv actiója.

Megtanultam aztán az én jó barátomtól azt, hogy a kaczagás fokozott erejü nevetés, mig „a mosolygás a musculus risorius Santorini-nek kellemes benyomás által reflex utján előidézett contractiója", vagy e szavakat az orvosi magyar münyelvről a mi magyar nyelvünkre forditva, a fül tájékáról a szájszegletheż érő nevető izomnak összehuzódása. Benne van e veszedelmes definitióban ujra a „reflex mozgás" kifejezés, de benne van a „kellemes" szó is.

Hadd adjak még kedves közönségem, felolvasásom ezen részéhez annyit, hogy, amint már mondtam, én ezekhez az élettani dolgokhoz egy cseppet sem értek s mindezekért az én sokszor emlitett jó orvos barátom legyen a felelös. Elfogadtam, irásba is tettem, nehány észrevételt kapcsolva csak kozzá, a miket ő mondott, bár elővigyázatból, mert gy kissé féltem, hogy felültet az én szellemes barátom, megeskettem őt, hogy nem vezet félre. Megeskettem a mindenszentekre. Igen, mert . . . római katholikus az én szeretett orvos barátom.

De ideje már, hogy tulajdonképeni, kijelölt tárgyamra térjek, hogy psychologiai szempontból beszéljek a mosolygásról, a nevetésről és a kaczagásról.

Bocsássanak meg, de ugy érzem, hogy meg kell mondanom, mi az a psychologia? A psyché-ről, vagyis a görög szót magyarra forditva, a lélekről szóló tudomány, a lélektan az. E tudomány, hogy egészen könnyen érthetőleg fejezzem ki magamat, a lélek életéről, tehát főként a gondolatokról, az érzelmekről tanit s igy a mi benső világunk, a mi lelki életünk s a kedélyélet tüneményeivel foglalkozik.

Azt akarnám már bebizonyitani, hogy a mosolygás, a nevetés és a kaczagás bizonyos gondolatoknak és érzelmeknek kifejezése, hogy azoknak sokszor vidám, sokszor komoly gondolat, sokszor bánatos, keserü, szomoru, sokszor jókedvü, édes érzelem képezi hátterét.

Az embert, e királyi teremtményt, nem csak az különbözteti meg az oktalan állattól, hogy szemeivel nem a föld porát, hanem az ég csillagait is nézi, s nem csak az, hogy rendelkezik a beszélés kimondhatatlanul drága adományával, hanem az is, hogy tud mosolyogni, nevetni és kaczagni. . . Némely ember ugyan, engedelmet kérek de teljesség szempontjából fel kell emlitenem, tud vihogni vagy röhögni is- de ez csak azt a kellemetlen tényt igazolja, hogy bizony az ember az állatországhoz tartozik. A finom müveltségü a nemezebb érzésü ember sem vihogni nem szokott sem röhögni nem tud, átengedi ezt némely oktalan állatnak, a kutyának, a lónak, s némely más állatnak, meg az egészen müveletlen durva embereknek.

Csak a gondolkozni tudó, csak a nemes érzésü ember tud tehát igazán mosolyogni, nevetni, vagy kaczagni. Igaz, hogy egyes kedélyes részegek arczán olyan érdekes, de semmitmondó mosoly rezgedez, hogy az ember szinte józanoknak tartaná őket, ha abban a mosolyban valami életet látna; az is igaz, hogy látunk olyan hülyéket, kiknek örök mosoly ül szánalmat gerjesztő arczukon; továbbá hogy egyes elmebetegek annyit nevetnek, vagy kaczagnak, hogy szivünk elszorulva nézi fájdalmas betegségöket, de mi ez előbbiek elől kitérve, ez utóbbiakat, mert nem értünk a dologhoz, átengedjük a sudós orvosoknak, ők hadd tanulmányozzák rajtok az emberi lélek betegségeinek szánalmas küzdelmeit s legfentebb csak annyit vonjunk el ezekből, hogy nincs annál a lelki állapot jó rendben, a ki minden ok nélkül mindig csak mosolyog, nevet vagy kaczag.

(Folyt köv.

Legujabb.

A „Debeczeni Ellenőr" eredeti táviratai.

SZÓFIA, nov. 24. Ideérkezett magánhirek szerint Viddin lángokban áll.

SZOFIA, nov. 24. A bolgárok 21-én heves harcz után **szuronyronammal elfoglalták a Dragoman-szorost.**

SZOFIA, nov. 24. Itt óriási lelkesedést keltett Sándor fejedelem távirata, melyet a harcztérről 22-ikéről keltezve küldött. A távirat igy hangzik: „Ma reggel a bolgár csapatok ismét megkezdték a harczot a szerbek ellen, **s elüzték az ellenséget.** Négy óra tájban **elfoglaltuk Czaribródot, a hol jelenleg magam is vagyok.**"

KONSTANTINÁPOLY, nov. 34. Sándor bolgár fejedelem a porta táviratára válaszolván kijelenti, hogy a porta javaslatát a **fegyverszünet** tárgyában **nem fogadhatja el. Fegyverszünetről most már csak szerb földön akar hallani.** Végül kéri, hogy a török biztosnak Ruméliába küldése a **háboru befejezéséig elhalasztassék.**

DEBRECZENI SZINHÁZ.

Holnap, szerdán, BODROGINE jutalomjátékára, bérletszünetben adatik:

A Körösi leány

Eredeti népszinmü dalokkal.

Felelős szerkesztő és kiadó laptulajdonos:
VERTESI ARNOLD.
Főmunkatárs: KARCZAG VILMOS.

MATTONI-FÉLE
GIESSHÜBLER
legtisztább ásványvize
SAVANYU-KÚT
legjobb asztali- és üditő ital,
kitünő hatásunak bizonyult köhögésnél, gégebajoknál, gyomor- és hólyaghurutnál.
Mattoni Henrik, Karlsbad és Budapest.

Tőke elhelyezésre különösen alkalmas :

a pesti hazai első takarék pénztár

5%-os kötvénye.

mely tökéletes biztossága és 5%-os adómentes kamatozása folytán a legjobb és legolcsóbb elhelyezési értékek közé tartozik. Ajánljuk továbbá :

a magyar jelzálog hitelbank

4%-os nyeremény kötvényeit,

melyek 4%-os kamatozás mellett, évenként **háromszor** 50—100 000 forint között váltakozó főnyereménynyel huzatnak.

Ezen kötvények a napi árfolyamon kaphatók :

A debreczeni ipar- és kereskedelmi banknál.

SCHUTZ-MARKE DR. WRUN

Idegbetegségek.

Mik az idegek ?

Az idegek minden érzés tulajdonképeni közvetitői, minden külső benyomást első sorban az idegek érzik meg, közvetitik A mily különbözők az okok, oly különbözők az idegbetegségek jelenségei. Első sorban az idegek összehuzódása, általános soványodás és erőveszités a nedvek és vérveszitése által előidézve ; az emlékező tehetség gyöngülése, sápadt arcz, mélyen fekvő kék gyürüvel övezett szemek, kedélybetegség, álmatlanság, migrén (egyoldalu fejfájás) derék- és hátgerincz fájdalmak, hiszterikus görcsök, szoru ás, oknélküli félelem, a vidám társaság kerülése, női betegségek, vérszegénységszegénység, rheumatikus és köszvényes bántalmak, kéz és láb remegése stb,

Mindezeket az idegbetegségeket az orvosi tudományban eddig ismeretes szerek közül egy sem gyógyitja oly biztosan és teljesen mint

Dr. WRUN PERUIN-PORA (peruin füvekből készitve)

Ártalmatlanságáért kezeskedem. Egy doboz ára pontos leirással 1 frt 80 kr.

Kapható Debreczenben: Dr. Rothschnriek V. Emil gyógyszertárában, Bécsben : Gischner A. okl. gyógyszerésznél II, ke . Keiser Józ-ef str. 14.

Nyujtsuk a szerencsének jobbunkal !

500,000 márka főnyereményt igér kedvező esetben a legujabb hamburgi nagy pénzsorsjáték, mely a magas kormány által jóv hagyatott s biztositott.

Ezne ujabb játék-tervezet előnyös berendezése abban áll, hogy rövid pár hó lefolyása alatt 7 sorsolásban 100.000 sorsjegy közül 50,500 nyereménynek kell biztos történni, ezek között vannak főnyeremények esetleges 500.000 r. márka, illetőleg

1 nyerem. á m.	300,000	26 nyerem. á m.	10,000
1 nyerem. á m.	200,000	56 nyerem. á m.	5000
2 nyerem. á m.	100,000	106 nyerem. á m.	3000
1 nyerem. á m.	90,000	253 nyerem. á m.	2000
1 nyerem. á m.	80,000	512 nyerem. á m.	1000
2 nyerem. á m.	70,000	818 nyerem. á m.	500
1 nyerem. á m.	60,000	31720 nyerem. á m.	145
2 nyerem. á m.	50,000	16990 nyeremény	
1 nyerem. á m.	30,000	á m. 300, 200, 150, 124,	
5 nyerem. á m.	20,000	100, 94, 67, 40, 20.	
3 nyerem. á m.	15,000		

Ezen nyereményekből az első osztályban 2000 sorsoltatik ki 117,000 m. összegben. — Az I. oszt. főnyeremény 50,000 m tesz s a 2-ikban 60,000, a 3-ikban 70,000, a 4-ikben 80,000, azt 5-ikben 90,000, a 6-ikben 100,000, a 7-ikben azon ban esetleg 500,000 illetőleg 300,000, 200 000 stb. márkára emelkedik. — A nyeremény-huzások tervszerüleg hivatalosan vannak megállapitva.

A legközelebbi első osztályu huzáshoz kerül

1 egész eredeti sorsjegy csak 3.50 ft. o. é.
1 fél „ „ „ 1.75 ft. o. é.
1 negyed „ „ „ 90 kr. o. é.

Mindennemü megbizások, a pénz beküldése, postautoni fizetés vagy az összeg utánvétele mellett rögtön a leggondosabban teljesittetnek, mindenki az állam czimerével ellátott eredeti sorsjegyet tőlünk saját kezeibe kapja.

A megrendelésekhez a szükséges hivatalos tervezetek ingyen mellékeltetnek, melyekből ugy a nyeremények beosztása az illető osztályokra, mint szintén az illető betétek is megláthatók és minden huzás után érdekelt feleinknek felhivás nélkül megküldjük a hivatalos huzási lajstromot. Kivánatra a hivatalos tervet előre megküldjük — megtekintés végett — bérmentve, és készek vagyunk nem tetszés esetében a sorsjegyet az összeg visszafizetése mellett huzás előtt visszavenni.

A nyeremények kifizetése tervszerüen pontosan állami garantia mellett történik.

Csoportozatunk mindig a szerencse kedveltje volt, és érdekelt feleinknek gyakran a legnagyobb nyereményeket fizettük ki, többek között 250,000 100,000, 80,000, 60,000, 40,000 stb. márkával.

Egy ily, a legszolidabb alapra fektetett vállalatnál előreláthatólag mindenütt a legélénkebb részvétre lehet bizton számitani s kérjük ennélfogva, hogy minden megrendelést teljesithessünk, a megrendeléseket mihamarabb, de mindenesetre **f. é. november 30.** előtt beküldeni.

Kaufmann és Simon Bank- és váltó-üzlete Hamburghan.

U. i. Ezennel köszönetünket nyilvánitjuk az eddig megajándékozott bizalomért, és kérjük eme ujabb nagyszerü kilátásu sorshuzásra becses figyelmöket.

A FENTEBBIEK.

73.
402. szám.

ÁRJEGYZÉK

az „ISTVAN" gőzmalom

készitményeinek

— készpénz fizetés mellett. —

Árak ausztriai értékben

költ égmentesen

KÖTELEZETTSÉG NÉLKÜL, DEBRECZENBEN

ingyen zsákkal

		100 kil.
AB	Asztali dara nagyszemü	18.20
C.	Szinte középszerü	17.20
0.	Királyliszt	17.60
1.	Lángliszt	17.—
2	Montliszt	16.40
3.	Zsemlyeliszt 1-ső rendü	15.40
4.	„ 2-od rendü	14.40
5.	Fehér kenyérliszt 1-sö rendü	13.40
6.	szinte 2-od „	12 60
7.	Közép kenyérliszt 1-ső „	11.80
8.	„ „ 2-od „	10.80
8½	Barna „ 1-sö „	9.—
8¾	„ „ 2-od. á 70 klgr.	6 60
9.	Lábliszt . . á 70 klgr.	6.—
10	Veres liszt . . á 50 klgr.	—.—
11.	Finom korpa zsákkal 50 „	3.80
„	„ „ zsák nélkül .	3.40
12.	Durva korpa zsákkal á 50 klgr.	3.40
„	„ „ zsák nélkül .	3.—
	Simán őrlött buzaliszt zsákkal 75 klgr.	8.40
	Ugyanaz „ „ nélkül .	7.80

DARA és LISZT.

25 kilós zacskókban

100 kilogramm zacskóval együtt

60 krjával drágább.

Debreczen, 1885. október 11.

Kisebb vételeknél 60 krral drágább.

UJ DIVATU BETÜKKEL GAZDAGON BERENDEZETT NYOMDA DEBRECZENBEN.

Vidéki megrendelések pontosan teljesittetnek.

A „DEBRECZENI ELLENŐR"

legujabb és legdivatosabb betükkel

gazdagon felszerelt

KÖNYVNYOMDÁJA

DEBRECZENBEN, PIACZ, SIMONFFY-ház,

ajánlkozik mindennemü nyomdai munka gyors, diszes kiállitására.

Községi és gyámi rovatos ivek hivatalos nyomtatványok.

MINDEN ALAKBAN

ÜGYVEDI ÉS KERESKEDELMI NYOMTATVÁNYOK,

falragaszok, körlevelek, gyászjelentések, levélfejek és levélboritékok,

báli meghivók, névjegyek, füzetek és könyvek

a legjutányosabb árakon állittatnak ki.

☛ VIDÉKI MEGRENDELÉSEK PONTOSAN TELJESITTETNEK. ☚

Vidéki megrendelések pontosan teljesittetnek.

Debreczen, 1885. Nyomatott a „Debreczeni Ellenőr" könyvnyomdájában, Piacz, SIMONFFY-ház.